

Rapport fra SDoks styremøte 21. mars 2003, Göteborg

Undertegnede og SiNs leder Lisbeth Hektoen var til stede på Sveriges Doktorander (SDok) sitt styremøte i Göteborg 21. mars 2003.

Først en kort introduksjon av SDok og svensk forskerutdanning.

SDok ble stiftet i 1997 og er en interesseorganisasjon for svenske doktorgradsstudenter (doktorander). Postdoc er ikke inkludert. Alle 19 svenske læresteder som tildeler doktorgrader er med i SDok. SDok har et "presidie" bestående av leder og to nestledere. To til tre ganger i semesteret møtes SDok's styre, som i tillegg til presidiet består av en representant fra hvert lærested. SDok har ikke generalforsamling eller årsmøte utover dette nokså stort styret og styremøtet. Det var et slikt møte vi var på i Göteborg.

Svenske doktorander både ansatte og studenter. Alle, inkludert de som er ansatte betaler semesteravgift og er medlemmer i "Studentkåren" som i stor grad tilsvarer den norske studentsamskipnaden. Det er imidlertid mange stipendiater som finansieres via "utbildningsbidrag". Disse anses bare som studenter og har ingen av de sosiale rettigheter som ansatte har. I tillegg finnes det en del "skygge-doktorander" som tar doktorgrad eller deler av den uten finansiering. Gjennom "Studentkåren" er doktorander representert på ulike nivåer på de ulike lærestedene. Alle større læresteder, og noen mindre institusjoner har ansatt sine egne "doktorandombud", en person som utelukkende jobber for doktorandenes interesser. Doktorandombudene er ansatt av studentsamskipnaden i varierende stillingsstørrelse. Stillingene er oftest finansiert i samarbeid mellom studentsamskipnaden og lærestedet.

I overkant av 20 representanter fra 12 læresteder var til stede på styremøte. I første delen av møtet rapporterte de lærestedene problemstillinger som de har jobbet spesielt med, eller ønsker å ta opp i SDok. Nesten alle disse sakene er også aktuelle diskusjonstema her hjemme i Norge. Saker som ble tatt opp var for eksempel

- Undervisningsplikt, over 50 % visse læresteder
- Innføring av Bologna-prosessen og overgangen mellom master- og doktorgrad
- Fordeler og ulemper med store institusjoner
- Prosessen med å få etablert doktorandombud på alle læresteder
- Opphavsrett til oppfinnelse
- Ansettelsesforhold, store forskjeller i betingelsene mellom forskjellige typer doktorander. Finansieringssituasjon for doktorander generelt.
- Obligatorisk kurs for veiledere?
- Hvordan vil man klare å doble antall doktorgrader i løpet av de neste 10 årene?
- Psykososiale forhold, økende sykefravær, spesielt blant kvinnelige humanister
- "Skygge-doktorander", folk som holder på med doktorgrader uten finansiering. Praksisen er forbudt men eksisterer fortsatt.
- Obligatorisk kurs i pedagogikk for doktorander?
- Representasjon av doktorander i universitetsstyre?
- Kompensasjon / forlengelse av tid i forbindelse med omorganisering / flytting av lærestedet

Den andre hoveddelen av møtet besto i en åpen diskusjon ledet av Wanda Klintberg og Anders Steinwall fra "Utbildningsdepartementet". Disse to er med i et utvalg nedsatt av departementet for å se på situasjonen for forskerutdanning i Sverige, sannsynligvis en lignende utredning som den vi hadde i 2002. Prorektor fra vertsstedet Chalmers Tekniske Høyskole, var også til stede under denne diskusjonen. Filosofien til utrederne er følgende: man må først finne ut hva man vil med forskerutdanning, hva den skal gi samfunnet, ser på dette som en investering i kunnskap for fremtiden, og har klare bilder for fremtidige karriereveier etter doktorgraden, før man går i gang og diskuterer de andre konkrete problemene slik som rekruttering, finansieringskrav, er doktorgradsutdanning undervisning eller forskning, arbeidsvilkår og oppfølging, veilederforhold, forskerskoler, ressurser, tildelingssystem, internasjonalisering og likestilling.

Til slutt ble det diskutert en del mindre saker som presidievalg i mai, rapport fra Eurodoc-møtet, status i doktorandspørreskjema som avsluttes i disse dager, og en kort presentasjon fra SiN.

Etter møtet ble vi som overnattet i Gøteborg den dagen invitert av Gøteborg Universitets studentsamskipnad til en hyggelig middag på en av byens populære restaurantene.

Det totale inntrykket fra møtet var at svenskene diskuterer noen av de samme tingene som vi er opptatte av i Norge. Sverige produserer dobbelt så mange doktorgrader som Norge per capita, bruker nær 3 ganger så mye penger på FoU regnet i prosent av BNP, svenske doktorander har totalt sett dårligere lønn enn de norske, men har til gjengjeld spesifikke tiltak rettet mot doktorander slik som doktorandombudsmann og egne ansvarlige verv for forskerutdanning i alle administrative ledd fra instituttene, via fakultetene til universitetsledelsen. SDok er en relativ gammel og veletablert organisasjon. Allikevel fikk vi det inntrykket at hoveddelen av SDok sine virksomheter gjennomføres av de lokale organisasjonene. På styremøtet ble en god del tema informert og drøftet, men ingen tiltak vedtatt. SDok har heller ingen egen økonomi, kostnaden til styremøte bæres av de enkelte lærestedene som sender sine representanter. Denne løsning har sine ulemper da folk fra Umeå hadde store problemer med å skaffe dekning for reiseutgifter til og fra Gøteborg.

Det var hyggelig og lærerikt å overvære styremøtet til SDok. Vi håper SiN snart får besøk av SDok.

Shuo-Wang Qiao
styremedlem SiN
01.04.03, Oslo